

LIETUVIŲ ATGIMIMO ISTORIJOS STUDIJOS

14

*Vytautas Jogėla.
Vilniaus Romos katalikų
dvasinė akademija
1833 – 1842 metais:
organizacija ir veikla*

1997

LIETUVIŲ
ATGIMIMO ISTORIJOS
STUDIJOS

Skiriu Mamai

LIETUVIŲ ATGIMIMO ISTORIJOS STUDIJOS

14

*Vytautas Jogėla.
Vilniaus Romos katalikų
dvasinė akademija
1833–1842 metais:
organizacija ir veikla*

UDK 947.45

Li-191

REDAKCINĖ KOLEGIJA:

Antanas Kulakauskas
Česlovas Laurinavičius
Raimundas Lopata
Egidijus Motieka (vyriausiasis redaktorius)
Vladas Sirutavičius
Darius Staliūnas
Giedrius Subačius
Antanas Tyla

*Autorius dėkoja Lietuvos Respublikos
švietimo ir mokslo ministerijai,
Lietuvių katalikų mokslo akademijai,
Lietuvos istorijos institutui,
prelato Juozo Prunskio fondui,
prisidėjusiems prie knygos išleidimo*

© Vytautas Jogėla, 1997

© Lietuvos istorijos institutas, 1997

© Lietuvių Atgimimo istorijos studijos, 1997

ISSN 1392-0391

ISBN 9986-752-23-X

TURINYS

PRATARMĖ	8
ĮVADAS	10
Istoriografija	11
Šaltiniai	13
Atsiminimai	14
Archyvai	15
RUSIJOS VALDŽIA IR KATALIKAI XVIII AMŽIAUS PABAIGOJE -- XIX AMŽIAUS PRADŽIOJE	17
Rusijos aristokratija ir katalikybė	17
Valdžios siekiai	19
Katalikų Bažnyčios valdymas	21
Katalikų apibūdinimas	24
AKADEMIJOS ĮSTEIGIMAS	26
Universiteto uždarymas	26
Akademijos pradžia	33
Dėstytojų parinkimas ir mokslo disciplinos	43
Mokslo vardų ir laipsnių suteikimas	53
Patalpos	54
Pirmieji mokslo metai	57
AKADEMIJOS PERSONALO KAITA	61
Rektoriai	62
Profesoriai	66
Adjunktai	69
Kalbų dėstytojai	74
Inspektoriai ir jų padėjėjai	76
Dvasios tėvai, arba kapelionai	78

AKADEMIJOS ALUMNAI IR JŲ STUDIJOS	80
Įstojimas	81
Akademijos klierikų gyvenimo sąlygos	84
Studijos	91
Klierikų kilmė	93
Tautinis klausimas	96
MOKYMAS IR MOKSLAS	100
Mokymas ir jo programos	100
Šventojo Rašto katedra	102
Dogminė, moralinė ir pastoralinė teologija	105
Bažnyčios istorija ir kanonų teisė	106
Homiletika	109
Logika ir moralės filosofija	110
Lenkų literatūros istorija	111
Visuotinė ir Rusijos istorija	112
Rusų literatūra ir kalba	115
Lotynų literatūra ir graikų kalba	116
Hebrajų kalba	117
Prancūzų kalba	117
Vokiečių kalba	118
MOKSLINIAI DARBAI	119
Dėstytojų moksliniai darbai	121
Vadovėlių rengimas	123
Pamokslų rinkinių rengimas	124
Straipsniai	125
Mokslo laipsnių suteikimas	126
Daktaro laipsnio suteikimas	129
AKADEMIJOS REFORMOS	134
Akademija ir seminarijų reformos	134
Akademijos iškėlimas į Peterburgą	140
Sudie, Tėvyne	144

IŠVADOS	148
PRIEDAI	150
Akademijos klierikų sąrašas	150
Akademijos personalo sąrašas	176
ŠALTINIAI IR LITERATŪRA	180
Naudoti archyvų ir bibliotekų rankraščių fondai	180
Skelbti šaltiniai	182
Literatūros sąrašas	183
TRUMPINIAI	190
SUMMARY	191
STRESZCZENIE	205
ASMENVARDŽIŲ RODYKLĖ	219
VIETOVARDŽIŲ RODYKLĖ	230

9 lentelė

AKADEMIJOS PERSONALO SĄRAŠAS

Pavardė, vardas	Pareigos Akademijoje	Dėstomi dalykai	Moksl. laipsnis	Aukščiausios pareigos bažnyčios hierarchijoje
1	2	3	4	5
Bagenskis Adolfas	ein. profesorius pareigas (1837 – 1842)	Šventasis Raštas, biblinė archeologija, hermeneutika	teologijos daktaras	Peterburgo dvasinės akademijos inspektorius (1857 – 1863)
Bartaševičius Zigmantas	lektorius (1841 – 1842)	lotynų kalba ir graikų literatūra	filosofijos kandidatas	–
Bialas Stanislovas	adjunktas (1839 – 1841)	teologija	teologijos daktaras	–
Bierfreundas Wilhelmas	lektorius (1835 – 1842)	vokietų kalba	filosofijos kandidatas	–
Borovskis Kasparas	adjunktas, profesorius (1834 – 1842)	Bažnyčios istorija ir kanonų teisė	teologijos daktaras, filosofijos magistras	Luko – Žitomyro vyskupas
Borovskis Leonas	ein. profesorius pareigas (1833 – 1842)	homiletika ir lenkų literatūra	filosofijos kandidatas	–
Bujka Anupras	inspektorius padėjėjas (1838–1842)	–	teologijos kandidatas	–
Cappelli Aloyisius	profesorius (1833 – 1838)	Bažnyčios istorija ir kanonų teisė	filosofijos ir teisės daktaras	–
Daugirdas Angelas	profesorius (1833 – 1835)	filosofija ir logika	teologijos daktaras	–
Eichwaldas Karolis Edwardas	Medicinos – chirurgijos akademijos profesorius (1835 – 1838)	higiena	gamtos mokslų daktaras	–

1	2	3	4	5
Ellenbogenas Aleksandras	lektorius (1839 – 1842)	hebrajų kalba	–	–
Fijalkovskis Antanas	profesorius (1833 – 1842), rektorius (1839 – 1842)	dogninė teologija	teologijos ir kanonų teisės daktaras	metropolitas
Guerardas Josephas	lektorius (1839 – 1842)	prancūzų kalba	bakalauras	–
Godlevskis Liucijonas	adjunktas (1841 – 1842)	lotynų kalba ir kanonų teisė	teologijos magistras	–
Gonsovskis Jokūbas	inspektorius (1835 – 1840)	–	teologijos daktaras	–
Grinevičius Stanislovas	profesorius (1833 – 1840)	lotynų kalba ir graikų literatūra	filosofijos magistras	–
Jakubelskis Antanas	adjunktas (1840 – 1842)	moralinė teologija	teologijos daktaras	Peterburgo dvasinės akademijos rektorius (1857 – 1860)
Kačanovskis Romanas	dvasios tėvas (1833 – 1838)	–	filosofijos kandidatas	–
Kitkevičius Antanas	adjunktas (1839 – 1842)	Šventasis Raštas	teologijos daktaras	–
Kukolnikas Pavelas	dėstytojas, profesorius (1839) (1833 – 1842)	visuotinė ir Rusijos istorija	teisės daktaras	–

9 lentelės tęsinys

1	2	3	4	5
Lenartavičius Kazimieras	profesorius (1835 – 1841)	filosofija ir logika	teologijos magistras	–
Lipskis Vincentas	dėstytojas (1833 – 1842); inspektoriaus (1840 – 1842)	bažnytinės apeigos ir giedojimas	teologijos daktaras	–
Lobjoka Ivanas	profesorius (1833 – 1840)	rusų kalba ir literatūra	–	–
Lukaševičius Bonifacius	inspektoriaus padėjėjas (1839 – 1842)	–	teologijos magistras	–
Lunkevičius Liudvikas	dvasios tėvas (1839 – 1842)	–	teologijos magistras	–
Markevičius Jonas	inspektoriaus (1833 – 1835)	–	teologijos ir kanonų teisės daktaras	–
Michailovskis Michailas	lektorius (1841 – 1842)	rusų kalba ir literatūra	filosofijos kandidatas	–
Narkevičius Jonas	adjunktas (1834 – 1838)	pastoralinė teologija	teologijos magistras	–
De Neve'as Janas	lektorius (1833 – 1838)	prancūzų kalba	–	–
Osinskis Aloyzas	rektorius (1833 – 1839)	–	teologijos daktaras	Lucko vyskupas
Pacevičius Dionizas	adjunktas (1834 – 1838)	dogninė teologija, lotynų kalba	teologijos magistras	kanauninkas
Papzterskis Didakas	lektorius (1835 – 1839)	hebrajų kalba	–	–

1	2	3	4	5
Skydclis Jonas	profesorius (1833 – 1837)	Šventasis Raštas	teologijos daktaras	–
Stanevičius Aleksandras	ekonomas (1833 – 1836)	–	–	–
Šiškevičius Felicijus	ein. adjunkto pareigas (1833 – 1839)	moralinė teologija, katekizmas	teologijos magistras	–
Ustieckis Feliksas	profesorius (1841 – 1842)	filosofija ir logika	teologijos daktaras	–
Vaitkevičius Adomas	ekonomas (1836 – 1842)	–	teologijos magistras	vyskupas
Valančius Motiejus	adjunktas (1840 – 1842)	pastoralinė teologija, biblinė archeologija	teologijos daktaras	vyskupas
Važinskis Aleksandras	adjunktas (1839 – 1842)	moralinė teologija	teologijos magistras	–
Zdanavičius Liudvikas	adjunktas (1839 – 1842)	dogminė teologija, Bažnyčios istorija	teologijos magistras	vyskupas